

فرا تهران

روایت هنرمندان ایران از روزگار مترسک

نگاهی به یک
نمایشگاه پوستر
و کاریکاتور

سیدرسول حسینی
خبرنگار

حوزه هنری استان فارس در بهار سال جاری با فراخوانی از هنرمندان تجسمی دعوت کرد تا روایت خود از تاریخ ایران در دوران پهلوی را با زبان پوستر و کاریکاتور به نمایش بگذارند. «روزگار مترسک» عنوان این فراخوان بود که با مشارکت هنرمندانی از سراسر کشور همراه شد. چندماه بعد و در ایام دهه فجر و چهل و چهارمین سالگرد پیروزی انقلاب اسلامی، نمایشگاهی از آثار منتخب فراخوان «روزگار مترسک» برگزار شد. نمایشگاهی مجازی با ۲۴ پوستر و ۴۰ کاریکاتور که امکان دسترسی به آن و تماشای آثارش از سراسر کشور فراهم بود. به همین بهانه در صفحه «فرا تهران» این شماره چند اثر شاخص نمایشگاه «روزگار مترسک» را مرور می‌کنیم. نمایشگاه مجازی «روزگار مترسک» در وبسایت نگارستان حوزه هنری برپاست و ۲۴ساعته میزبان علاقه‌مندان است.

از طرحی آغاز کنیم که پوستر نمایشگاه را سروشکل داد. طرحی که تکنیک اجرای قابل توجهی دارد و از آن مهم‌تر، حرفی ساده را به زبانی گویا بیان می‌کند. شمایل بدون چهره‌ای که رضا پهلوی را تداعی می‌کند بر چوبی زده شده و شبیه یک مترسک به نظر می‌رسد. طرح به همین سادگی عنوان نمایشگاه را بازگو می‌کند و البته با عدم استفاده از تصویر رضاخان، شعاری به نظر نمی‌رسد.

باز هم شمایی از رضاخان و این بار در قامت یک جلا. این پوستر مینی‌مال جنایت‌های رضا پهلوی را به مخاطب یادآوری می‌کند و دهان خون‌آلود او یک استعاره ساده از جنایت‌پیشگی‌اش را سروشکل می‌دهد. مهم‌ترین ویژگی این پوستر، خلوت‌بودن و تلاش آگاهانه طراح برای رسیدن به یک طرح ساده و جمع‌وجور است که باعث می‌شود تماشاگر خیلی سریع و بدون اطناب، اصل مطلب را دریافت کند.

حوزه هنری
استان فارس در
بهار سال جاری
با فراخوانی
از هنرمندان
تجسمی دعوت
کرد تا روایت خود
از تاریخ ایران در
دوران پهلوی را
با زبان پوستر
و کاریکاتور به
نمایش بگذارند
در این صفحه به
تماشای بعضی از
آثار بنشینید

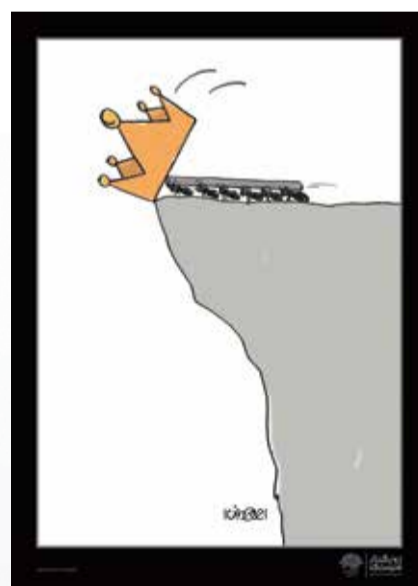
این طراح برای نمایش نسبت رضا پهلوی و قدرت‌های غربی یک استعاره بصری جذاب آفریده و پهلوی اول را با دستمال یک‌بارمصرف شمایل‌سازی کرده. گذشته از قاعده‌مندی تصویر و بافت بصری خوب این کار، خلاقیت مهم‌ترین ویژگی این پوستر به شمار می‌رود؛ خلاقیتی که مخاطب را در مواجهه با یک طرح بدیع و یک تشبیه بکر برای احوالات پهلوی اول، سر ذوق می‌آورد.

یک کاریکاتور خوش اجرا با ایده‌ای ساده که زست مردم دوستی پهلوی‌ها را به چالش می‌کشد. مهم‌ترین نقطه قوت این اثر، یک بازی معنایی خوب با تاج سلطنت است که این اثر را به یکی از خوب‌های نمایشگاه «روزگار مترسک» تبدیل می‌کند.

نقش مردم و قدرت اتحاد ملی در سرنگونی رژیم پهلوی یک پی‌رنگ پررنگ در کاریکاتورهای «روزگار مترسک» است و این اثر هم به نحوی دیگر، همین اتحاد را به تصویر می‌کشد. استعاره شطرنج در این طرح، آن را به اثری دلپذیر تبدیل کرده که در یاد تماشاگر خواهدماند.

یکی از آثار بسیارخوب بخش کارتون جشنواره. اثری که با این اجرای بسیار ساده، یادآور کاریکاتورهای مرحوم کامبیز درم‌بخش است و بدون اطناب، همبستگی ملی در مواجهه با سلطنت قدرقدرت پهلوی را به رخ می‌کشد و یادآور این بیت مشهور است که «مورچگان را چو بُود اتحاد، شیر زُیان را بدرانند پوست».

می‌رسیم به یکی از بهترین‌ها و شاید بهترین طرح این نمایشگاه. طرحی که مهم‌ترین رسانه مبارزان دوران ستم‌شاهی، یعنی نوار کاست را به مشت پیروزی ملت تشبیه می‌کند و با یک اجرای باورپذیر و فکرشده، حرفش را به سادگی و با ظرافت به جان بیننده می‌نشانند. این پوستر دو مزیت بزرگ دارد؛ یکی ایده خلاقانه و دوم اجرای درختم ایده که حشو و زوائدی ندارد و ذهن بیننده را کاملاً روی ایده متمرکز می‌کند.